Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פּעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דריימאל וואָכענטליך
מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פֿרייטאג,
אונד קאָסטעט
פֿיר עסטעררייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פֿירטעליעהר. 2 גולד. 50 קר. ע. וו.

פֿיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד. — קר' ע' וו'
האלביעהריג 5 גולד. 50 קר' ע' וו'
פֿירטעליעה' 2 גולד. 45 קר' ע' וו'

אויף דיעזער צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פּרענומערירען
אונד דער פּרענומעראציאָנס-טערמין
בעגיננט מיט דעם ערשיינען דעם
ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפֿינדעט
זיך אין
פּעסט
וואיצנער בולוואר נומ' 29
וואָהין מאן אויך דיא פּרענומעראציאָנס-געלדער צו זענדען בעליעבע.

Nr. 6, דרייצעהנטער יאהרגאנג — פּעסט, פֿרייטאג יד שבט ה.תרמ"א. — Pest, den 14. Jänner 1881.

פּאָליטישע איבערזיכט.

דיא פֿערלעגענהייטען ענגלאנדס פֿערמעהרען זיך פֿאָן טאג צו טאג. איבעראלל האט עס מיט ניעדערהאלטונג פֿאָן אויפֿשטענדען דיא הענדע פֿאָלל צו טהון. יענע אירלענדער רעוואָלוציאָנערען, דיא אונטער דעם נאמען „דיא פֿעניער" בעקאננט זינד, אונד בערייטס פֿאָר פֿיעלען יאהרען איהרע אירלענדישע היימאטה פֿערליעסען אונד נאך אמעריקא אויסוואנדערטען, ריהרען זיך שאָן ווידער. זיא וואָללען נאך איראָפּא קאָממען, אום איהרע אירלענדישען שטאממעס-גענאָססען אין איהרעם אויפֿשטאנדע געגען דיא ענגלישען גרונדבעזיטצער צו אונטערשטיטצען. וויא איינע לאָנדאָנער דעפּעשע פֿאָם 13. דיעזעס מעלדעט, מוססטע דיא ענגלישע רעגיערונג צאהלרייכע האָפֿען אם מעערע מיליטעריש בעזעטצען, דאמיט דיא אמעריקאנישען פֿעניער ניכט לאנדען קאָננען. גענעראל-לייטנאנט דאָנאלד שטעווארט איזט צום אָבער-קאָממאנדאנטען פֿיר יענע ארמעע-אבטהיילונגען ערנאננט וואָרדען, וועלכע צום איינמארש אין אירלאנד בעשטיממט זינד.

נאָך וויט ערנסטער אונד געפֿאהרפֿאָללער געשטאלטען זיך דיא פּאָליטישען פֿערהעלטניססע אין ענגליש-אינדיען. אויך דא ערהאָב זיך איינע שטארקע פּארטייא, וועלכע דיא לאָזרייסונג אינדיענס פֿאָן דער ענגלישען הערשאפֿט אנשטרעבט. אין דער אינדישען שטאדט ק א ל ו פּ ו ר, אונווייט דער היפּטשטאדט באָמביי, ווירד פֿאָם 12-טען דיעזעס טעלעגראפֿירט: „געסטערן וואורדע היער איינע שייערפֿאָללע פֿערשוואָרונג דער אינדיער אונד מאהאממעדאנער געגען דיא ענגלישע בעפֿאָלקערונג ענטדעקט. דיא פֿערשוואָרער האטטען דיא אבזיכט, דיא ענגלענדער וועהרענד איהרער אנדאכט אין דער קירכע צו איבערפֿאללען, אללע ניעדערצומאכען אונד דאנן דיא שטאדט צו פּלינדערן. ניכט וועניגער אלס 3000 פּערזאָנען זינד אן דיעזער פֿערשוואָרונג בעטהייליגט. פֿערהאפֿטעט וואורדען פֿאָרלייפֿיג בלאָס 27 רעדעלספֿיהרער. אין איינעם הייטע אבגעהאלטענען מיניסטער-ראטהע וואורדע בעשלאָססען, איינע נייע ארמעע נאך אינדיען אבגעהען צו לאססען, אום איינען אללגעמיינען אויפֿשטאנד דער פֿערביטטערטען אינדישען בעפֿאָלקערונג ניעדערצוהאלטען."

אבער הייעמיט זינד דיא פֿערלעגענהייטען ענגלאנדס נאָך ניכט צו ענדע. אויך אים זוד-אפֿריקא, אים דעם לאנדע דער צולוס, טריפֿט איינע טעלעגראפֿישע מעלדונג פֿאָם 13-טען דיעזעס איין, דאס דיא צולוס געגען דען ענגלישען שטאטהאלטער איינען אויפֿשטאנד געשטיפֿטעט האבען. דער ענגלישע שטאטהאלטער פֿליכטעטע מיט וויב אונד קינדערן אין איינע פֿעסטונג, דיא יעדאָך פֿאָן דען אויפֿשטענדישען מיט קאנאָנען בעשאָססען ווירד. דיא ענגלישע רעגיערונג זיעהט זיך דעסהאלב גענאָטהיגט, אויך נאָך זוד-אפֿריקא איינינע ארמעע-אבטהיילונגען אבצוזענדען וועגען אונטערדריקונג דעם צולו-אויפֿשטאנדעס.

אָב נון גלאדסטאָנע דיא קראפֿט האבען ווירד, אינמיטטען זאָלכער פֿערלעגענהייטען, וואָ ענגלאנד פֿיר זיך זעלבסט נאך אללען זייטען היין צו קעמפֿפֿען האט, אויך נאך גריעכענלאנד געגען דיא טירקייא צו הילפֿע צו איילען, איזט זעהר צווייפֿעלהאפֿט. אבער עבען דיעזער אומשטאנד פֿלאָסט דער טירקייא מוטה איין, אום זיך מיט גריעכענלאנד אין קיינען אויסגלייך איינצולאססען. דאס קליינע גריעכענלאנד בריכט דיא טירקייא טראָטץ איהרעם געשוועכטען צושטאנדעס ניכט צו פֿירכטען. דיא געפֿאהר פֿיר זיא וועררע נור דאנן פֿאָרהאנדען, ווענן גלאדסטאָנע זיך אין דען קריעג היניינמישען ווירדע. דאָך דיעזער מאנן האט פֿאָרלייפֿיג דיא הענדע געבונדען. ענגלאנד איזט וואָהל איינע שטארקע מיליטערישע מאכט. נון מוס עס זיינע ארמעען צום טהיילע נאך אירלאנד, צום טהיילע נאך אינדיען אונד צום טהיילע זאָגאר נאָך זוד-א פֿ ר י ק א אבזענדען. אונטער זאָלכען אומשטענדען ענטשליעסט מאן זיך דאָך ניכט לייכט דאצו, דורך איינמישונג אין פֿרעמדע אנגעלעגענהייטען איינען איראָפּעאישען קריעג הערויפֿצובעשוואָרען!

מיט אָביגעם אים צוזאממענהאנגע שטעהט אייך פֿאָלגענדע קאָנסטאנטינאָפּלער דעפּעשע פֿאָם 13-טען דיעזעס: „איין הערפֿאָרראגענדער טירקישער שטאאטסמאנן האט דעם סולטאן איינע דענקשריפֿט איבער דיא געגענווערטיגע פּאָליטישע לאגע אונטערברייטעט, אין וועלכער עס אונטער אנדערעם הייסט: „דער סולטאן מאָגע דען פּלאן איינעם איראָפּעאישען שידס-געריכטעס צור שליכטונג דער גריעכיש-טירקישען שטרייט-אנגעלעגענהייט איין פֿיר אללעמאל צוריקוויזען. דיא גריעכישע רעגיערונג מאָגע אייפֿגעפֿאָרדערט ווערדען, זיך מיט יענעם געביעטס-טהיילע דער טירקייא צופֿריעדען צו געבען, וועלכעס מאן איהר שאָן אים אָקטאָבער פֿאָריגען יאהרעס פֿרייוויללינג אבטרעטען וואָללטע. זאָללטע אים גריעכענלאנד ב י נ נ ע ן א כ ט ט א ג ע ן קיינע צושטיממענדע אנטוואָרט ערפֿאָלגען, דאנן מיססטען אללע פֿריעדליכען בעציעהונגען צווישען דער טירקייא אונד גריעכענלאנד זאָפֿאָרט אבגעבראָכען ווערדען, היערויף מיסטע דיא קריעגס-ערקלערונג געגען גריעכענלאנד פֿערקינדעט ווערדע. גלייכצייטיג מיסטען אללע גריעכען אים קאָנסטאנטינאָפּעל אויסגעשאפֿט ווערדען, וועלכע אים נאך דער טירקייא קאמען, זיך היער גראָססע רייכטהימער ערוואָרבען אונד יעטצט מיט דיעזעם געלדע דיא גריעכישען אומטריעבע געגען דיא טירקייא אונטערשטיטצען." — דער סולטאן איזט געניינט, דיעזען פֿאָרשלאג דעם הערפֿאָרראגענדען שטאאטסמאננעס אנצונעהמען. דיא קריעגס-ערקלערונג געגען גריעכענלאנד איזט אלזאָ שאָן פֿיר דיא נעכסטע צייט בעפֿאָרשטעהענד."

דיעזע דעפּעשע האט אללערדינגס איינען זעהר דראָהענדען כאראקטער. טראָטצדעם גלייבען וויר ניכט, דאס דער קריעגס-אויסברוך גאר זאָ נאהע בעפֿאָרשטעהענד איזט. דער סולטאן צייגט וואָהל מעהר מוטה אלס פֿריהער, וויל ער עבען וויים, דאס ענגלאנד אין דיעזעם אייגענבליקע פֿיעל צו טהון האט, אלס דאס עס גריעכענלאנד איינע אויסרייכענדע אונטערשטיטצונג ביעטען קאָננטע. דער סולטאן שריקט אלזאָ פֿאָר איינעם קריעגע ניכט צוריק. ער האלט זיך צום לאָזשלאגען בערייט אונד האט דענן אויך דעסהאלב אָסמאן פּאשא צום קריעגס-מיניסטער ערנאננט. דאָך וויאנן דיא ערסטע קאנאָנע אבגעפֿייערט ווירד, דאס קאנן מאן ה י י ט ע נאָך ניכט מיט פֿאָללער בעשטיממטהייט וויססען!

פֿערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (ק ר א נ פּ ר י נ ץ ר ו ד א ל ף נ א ך י ר ו ש ל י ם.) אויס וויען ווירד בעריכטעט: „דאס קראָנפּרינץ רודאלף איינע רייזע נאך עגיפּטען אונטערנימט, איזט בעקאננט. דיעזע רייזע האט איינע וויססענשאפֿטליכע פֿאָרשונג צום צוועקע. נון האטטע אבער דער קראָנפּרינץ נאך פֿאָר זיינער פֿערלאָבונג דען פּלאן, איינער רייזע נאך ירושלים צו אונטערנעהמען. וויא נון מיט בעשטיממטהייט פֿערזיכערט ווירד, האט זיינע האָהייט דער קראָנפּרינץ דיעזען אלטען פּלאן ווידער אויפֿגענאָממען אונד ווילל דענזעלבען נונמעהר אויך צור אויספֿיהרונג ברינגען. פֿאָן עגיפּטען אויס ווירד נעמליך זיינע האָהייט אויך איינען אויספֿלוג נאך ירושלים אונטערנעהמען, אום דיא שטאדט צו זעהען, וועלכע פֿאָן אללער וועלט אלס „דיא היילינע" האָכגעאכטעט ווירד. שאָן אין זעהר וועניגען טאגען טריטט זיינע האָהייט דיעזע רייזע אן. ער ווירד וואָהל איבער בריססעל רייזען, וואָ ער ביי זיינער בראוט קורצע צייט צו פֿערוויילען געדענקט." — (דא דיא מייסטען יודען אין ירושלים עסטעררייך-אונגארישע אונטערטהאנען זינד, זאָ ווירד דער בעזוך דעם קראָנפּרינצען אויך פֿיר זיא נאטירליך איין זעהר פֿריידיגעס עראייגניס זיין. וויא וויר פֿערנעהמען, איזט דער אונגארישע „כולל" פֿאָן וויען אויס איבער דאס בעפֿאָרשטעהענדע איינטרעפֿפֿען דעם קראָנפּרינצען אין דער היילינען שטאדט בערייטס פֿערשטענדיגט וואָרדען. וויר צווייפֿעלן ניכט, דאס דער פֿאָרשטאנד דעזעס „כולל" עס פֿערשטעהען ווירד, דורך איינען פֿייערליכען עמפּפֿאנג אונד דורך איינע „ערגעבענהייטס-אדרעססע" דיא גונסט זיינער האָהייט פֿיר אונזערע דאָרטיגען גלויבענס-גענאָססען צו געווינגען. אין דער טהאט האבען דיא יודען דעם היילינען לאנדעס זעהר פֿיעל דעם קרעפֿטיגען שוטצע אונד דער האָכהערציגען גנאדע צו פֿערדאנקען, וועלכע איהנען דיא מאָנארכען אונזערעס שטאאטעס זייט יע אנגעדייהען ליעסען!)

* (וו א ה ל ב ע וו ע ג ו נ ג ע ן א י ן ד ע ר פּ ר א ָ וו י נ ץ.) אין היעזיגען פּאָליטישען בלעטטערן, וועלכע דער רעגיערונג זעהר נאהע שטעהען, מעלדעט: דיא נעכסטען דעפּוטירטען-וואהלען דירפֿטען שאָן אים יוני שטאטטפֿינדען. דיא פֿערשיעדענען פּאָליטישען פּארטייען מאכען אים געהיימען שאָן יעטצט גראָססע אנשטרענגונגען, אום איהרע אנהענגער אין דער פּראָווינץ צו פֿערמעהרען. אין וועניגען וואָכען אבער ווערדען דיא וואהל-בעוועגונגען שאָן אפֿפֿענטליך בעטריעבען ווערדען. מאן מוס זיך אויף זעהר ערביטטערטע וואהלקעמפּפֿע געפֿאסט מאכען. דיא לינקע אונד אייסערסטע-לינקע פּארטייא ריסטען שטארק צום קאמפּפֿע. אבער דער געגענווערטיגע מיניסטער-פּרעזידענט איזט עבען דער מאנן ניכט, דער ניכט וויססטע, וואס ער אין איינעם וואהל-קאמפּפֿע צו טהון האבע, אום זיך אונד זיינער פּארטייא דען זיעג צו זיכערן.

* (ד א נ ק - א ד ר ע ס ס ע א ן ד א ס מ י נ י ס ט ע ר י א ו ם.) וויר האבען ערסט יינגסט געמעלדעט, דאס איין יודע אין בעלגראד צום דעלעגירטען דעם פֿירסטען פֿיר דאס סערבישע פּארלאמענט (שקופּשטינא) ערנאננט וואורדע. דיעזער יודע הייסט: „אברהם אָזער." איינע בעלגראדער דעפּעשע פֿאָם 13-טען דיעזעס מעלדעט נון: „דיא יידישע קולטוסגעמיינדע צו בעלגראד ריכטעטע אן דאס מיניסטעריאום איינע דאנק-אדרעססע וועגען דער ערנעננונג דעם יודען אבראהאם אָ ז ע ר צום פֿירסטליכען דעלעגירטען, אָדער צום מיטגליעד דעם אָבערהאָזעס. דיא יידישע געמיינדע ערבליקט אין דיעזער ערנעננונג דען ערפֿרייליכען בעווייז, דאס דיא רעגיערונג נונמעהר ענטשלאָססען איזט, דיא פֿאָללשטענדיגע גלייכהייט דער יודען אין סערביען שאָן אין דער נעכסטען צייט צור טהאטזאכע ווערדען צו לאססען!

העט דאָך, דאס איך נור אוים קלוגהייט אונד ניכט אוים פֿערראַטה זאָ געהאַנדעלט האַבע. איך האַבע נעמליך ביי מיר איין קעסטכען מיט יו־וועלען, וועלכעס איינע האַלבע מילליאָן ווערטה איזט. איך האַבע דאַסזעלבע אין פּאַריז געקויפֿט אונד איזט פֿיר דיא ברויט דעם רייכסטען ענגלישען לאָרדס בעשטיממט. דא איהר דעם רייבער נור איינע זילבערשטיקע געריכט, וואָללטע ער אונס אללע ביז אויף דיא הויט דורכזוכען. העטטע ער זיינען פּלאַן אויסגעפֿיהרט, זאָ ווירדע ער נאַטירליך איך אין דען בעזיטץ מיינעס יו־וועלען־קעסטכענס געלאַנגט זיין. דעסהאַלב זאַגטע איך איהם, וויא פֿיעל געלד יעדער פֿאָן אייך ביי זיך האַט. איהר וואַרעט אין דיעזער וויזע געצוואונגען, דיא פּאַאַר פֿינד שטערלינג'ע דעם רייבער אויסצוליעפֿערן. אבער דאס איזט יאַ איינע קלייניגקייט, דיא איך אייך אללען גערנע ערזעטצע. איממערהין אינטערבליעב היעדורך דיא דורכזוכונג, אין פֿאָלגע דעססען איך מיין יו־וועלען־קעסטכען גליקליך נאָך לאָנדאָן ברינגען קאַנן. אונד נון זינד וויר באַלד אין דער שטאַדט, דא ווערדע איך אייך גוט בעווירטהען אונד יעדעם דאס איהם געריבטע אוים מיינער געשעפֿטס־קאַססא אויספֿאָלגען לאַססען!"

איינע שטונדע שפּעטער וואַר דיא גאַנצע רייזע־געזעללשאַפֿט אין דער וואָהנונג דעם רייכען יו־וועליערס, וואָ זיא זעהר העררליך בעווירטהעט וואורדע. יעדער ערהיעלט ניכט נור זיין געלד, זאָנדערן אוים דעם יו־וועליער־געשעפֿטע איך נאָך איינען קאָסטבאַרען שמוקגעגענשטאַנד צום אנדענקען. דער יידישע יו־וועליער ענטליעס זאָדאַנן זיינע געסטע מיט דען וואָרטען: „מיינע פֿריינדע! בעשימפּפֿעט ניכט זאָ לייכט דיא יודען! וויססעט, דאס זעלבסט אים פֿאַללע, ווענן עס אייך שיינט, דאס איין יודע איין אונרעכט פֿעראיבט, איהר איהן ניכט זאָגלייך פֿערדאַממען דירפֿעט, דא דער יודע דיעזע האַנדלונג געוויס ניכט אוים שלעכטיגקייט, זאָנדערן אוים קלוגהייט געטהאַן!" —

דיא רייזענדען האַטטען נון איינען בעססערען בעגריפֿף פֿאָן דען יודען איבערהויפּט געוואָננען. וויר זעלבסט מיססען אבער אויך דיא „גייסטעסגעגענוואַרט" דעם יידישען יו־וועליערס בעוואונדערן, דעם עס דורך איינען קלוגען איינפֿאַלל אין דער שטונדע דער געפֿאַהר געלונגען, זיין קאָסטבאַרעס יו־וועלען־קעסטכען גליקליך צו רעטטען!

נייעסטעס.

איינע הייטע איינגעטראָפֿפֿענע וויענער דעפּעשע מעלדעט: דיא האָכצייט דעם קראָנפּרינצען איזט וואָהל אויפֿגעשאָבען וואָרדען, דאָך איזט דער טאַג דער האָכצייט שאָן ווידער בעשטיממט. דיא טרויאונג ווירד נעמליך אונוויעדערופֿליך אם 24־טען אַפּריל שטאַטטפֿינדען. דיא האָכצייטס־אויפֿשיעבונג האַטטע וואָהל מאַנכע גרינדע; דער הויפּטגרונד יעדאָך איזט דער, דאס דיא שוועסטער דער האָהען ברויט, נעמליך דיא געמאַהלין דעם פּרינצען קאָבורג, איהרער באַלדיגען ענטבינדונג ענטגעגענזיעהט. זיא העטטע אלזאָ, ווענן דיא האָכצייט ניכט אויפֿגעשאָבען ווערע, אַן דען פֿייערליכקייטען גאַר ניכט טהיילנעהמען קאָננען. דער קראָנפּרינץ רודאָלף טריפֿפֿט וואָהל אם 20־טען פֿעבער אין ברויסעל איין, דאָך רייזט דערזעלבע וועגען וויססענשאַפֿטליכער פֿאָרשונגען פֿאָרערסט נאָך עגיפּטען, פֿאָן וואָ אוים ער ביי דער ריקקעהר אין זיינע היימאַטה זיינער האָהען ברויט אין ברויסעל איינען בעזוך אבשטאַטטען ווירד. דער עסטערייכ־אונגארישע קאָנזול אין עגיפּטען איזט פֿאָן דעם באַלדיגען איינטרעפֿפֿען דעם קראָנפּרינצען בערייטס אמטליך פֿערשטענדיגט וואָרדען, אום רעכטצייטיג דיא ערפֿאָרדערליכען פֿאָרבערייטונגען טרעפֿפֿען צו קאָננען. —

איינע קאָנסטאַנטינאָפּלער דעפּעשע פֿאָם 11. דיעזעס מעלדעט: „אָסמאַן פּאַשאַ, דער העלד פֿאָן פּלעוונאַ, איזט צום קריעגס־מיניסטער ערנאַננט וואָרדען. דאס איזט דער בעסטע בעווייז, דאס דער סולטאַן ענטשלאָססען איזט, דיא טירקיש־גריעכישע אַנגעלעגענהייט ניכט דורך איין שיעדסגעריכט, זאָנדערן דורך איינען בלוטיגען קריעג צו לאָזען. אָסמאַן פּאַשאַ, דער אים רוסיש־טירקישען קריעגע אין איינער איינפֿאַכען פֿערשאַנצונג דער געוואַלטיגען רוסישען אַרמעע פֿיעלע מאָנאַטע הינדורך העלדענמיטהיגען ווידערשטאַנד געלייסטעט, ווירד וואָהל אים שטאַנדע זיין, דאס קליינע גריעכענלאַנד צו צערמאַלמען!" (יאַ וואָהל! אללײן גלאַדסטאָנע דירפֿטע דיעזע צערמאַלמונג גריעכענלאַנדס קוים שטיללשווייגענד צוזעהען. ער ווירד אין דען קריעג איינגרייפֿען, וואָדורך אבער זאָדאַנן איין אללגעמיינער אייראָפּעאישער קריעג ענטשטעהען מיסטע. היעריין ליעגט עבען דיא גראָסע געפֿאַהר, דיא שאָן אים נעכסטען פֿריה־יאַהרע הערייינברעכען דירפֿטע.)

בריעפֿע דער רעדאַקציאָן.

אַן מעהרערע שוחטים אונד געמיינדעבאַמטע: וויר ערהאַלטען זייט איינגען וואָכען זעהר צאַהלרייכע צושריפֿטען אונד אויפֿרופֿע וועגען גרינדונג איינעס לאַנדעס־שוחטים־פֿעראיינעס. וויר וויססען ניכט מיט געוויסהייט, אָב דען שוחטים, דיא אללערדינגס אום איהרע עקסיסטענץ פֿיעל צו קעמפּפֿען האַבען, דורך איינען זאָלכען פֿעראיין פֿיעל געהאָלפֿען ווערדען קאָננטע. מעגליך, דאס יאַ. דאָך איזט דער געדאַנקע ניכט נייא, אום ערסט אין צייטונגען בעשפּראָכען ווערדען צו מיססען. היער אין דער הויפּטשטאַדט האַבען דיא שוחטים שאָן ווידערהאָלט דיא גרינדונג איינעס זאָלכען פֿעראיינעס פֿערזוכט, דאָך איממער ערפֿאָלגלאָז. דאס הויפּטהינדערניס איזט פֿערלייכט דיא „טרעננונג", דא אין פֿאָלגע דעססען דיא שוחטים דער אָרטהאָדאָקסען געמיינדען מיט דען נעאָלאָגען־ אונד שטאַטוס־קוואָ־שוחטים ניכט לייכט איינען פֿעראיין בילדען קאָננען. אללערדינגס ווערע עס בעססער, דאס דיא הויפּטשטעדטישען שוחטים דיא אַנגעלעגענהייט נאָך איינמאַל אין דיא האַנד נעהמען. — וואס נייןמאַל מיסלונגען איזט, קאַנן וואָהל דאס צעהנטעמאַל דאָך געלינגען! איינע בלאָסע בעשפּרעכונג אין צייטונגען קאַנן דער זאַכע, דיא אָהנעהין אללגעמיין בעקאַננט איזט, ווייניג העלפֿען!

פּרענומעראַציאָנס־איינלאַדונג.

וויר ערזוכען אונזערע געעהרטען פּרענומעראַנטען דערען פּרענומעראַציאָנס־טערמין אם 15־טען יעננער 1881 צו ענדע געהט (וואס גאַנץ דייטליך אויף איהרער „אַדרעס־שלייפֿע" אַנגעצייגט איזט), איהרע פּרענומעראַציאָן צו ערנייערן, דאַמיט דיא פֿערזענדונג דער בלעטטער קיינע שטאָרונג ערלײדע.

געשעפֿטסבעריכט.

פּעסטער פּרייזע.

געטריידע־געשעפֿט. פֿאָן ווייצען וואַר געסטערן פֿיעל צו מאַרקטע געבראַכט, דער פֿערקויף וואַר גוט. 15000 מעטרצ' וואורדען פֿערקויפֿט. —

ווייצען, טהייס־ 400 מעטרצ' 78,5 קילאָ 13.15 גולד. 200 מעטרצ' 78, קילאָ 13.15 גול. — 200 מעטרצ' 78, קילאָ 13.27½ גולד. 100 מעטרצ' 77,5 קילאָ 13.— גולד. 200 מעטרצ' 77, ק' 12.85 גול. 600 מעטרצ' 76,5 ק' 12.85 גול. 68500 מעטרצ' 76, קילאָ 12.70 גולד. 2800 מעטרצ' 75, קילאָ 12.65 גולד. — 200 מעטערצ' 76, קילאָ 12.60 גול. 400 מעטרצ' 74.7 קילאָ 12.30 גול. באַטשקער 900 מעטרצ' 73, ק' 12.10 גול. 300 מעטרצ' 74, ק' 12.10 גולד. 100 מעטרצ' 76.8 ק' 12.30 גולד. 300 מעטרצ' 76.4 ק' 12,30 גולד. — אללעס פּער דרייא מאָנאַטע.)

קאָרן 10,20—10,15 גולד.

גערסטע 6.80 גולד.

קוקורוץ נייער 5.60—5.40 גול.

ווייצען פּער פֿריה־יאַהר 11,75—11,70 גול.

קוקורוץ באַנאַטער פּער מאַי־יוני 1881, 6,05—6,08 גולד. —

האַפֿער פּער פֿריה־יאַהר 6,45 — 6.50 גולד.

וויענער פּרייזע.

וויענער שלאַכט־פֿיעהמאַרקט. דער אויפֿטריעב אויף דעם וויענער שלאַכט־פֿיעהמאַרקטע אם 10־טען ד. מ. בעטרוג 2864 שטיק. דאַפֿאָן וואַרען: 1334 אונגאַרישע 665 פּאָלנישע אונד 865 דייטשע, דיא פּרייזע שטעללטען זיך פּער 100 ק': אונגאַרישע מאַסט־אָכסען 50—61½ גול., פּאָלנישע 51—60 גולד. דייטשע 51—61 גולדען.

פֿעראַנטוואָרטליכער רעדאַקטער: מאיר בר"י רייז.

קאָנקורז.

אין דער געמיינדע נאַדי־שאַללוי (באַרשער קאָמיטאַט) איזט דיא שטעללע איינעס ש"ץ ומ"ץ מיט דעם יאַהרעס־געהאַלטע פֿאָן 350 גולדען נעבסט גאַנצער שחיטה אונד זאָנסטיגען נעבענאיינקינפֿטען צו בעזעטצען. בעווערבער האַבען איהרע קבלות אונד התרות אַן דען פֿאָרשטאַנד ביז י"ד אדר איינצוזענדען. נור דעם אַקצעפּטירטען ווערדען דיא רייזע־קאָסטען פֿערגיטעט.

2-3 דער פֿאָרשטאַנד.

פֿרוכט־ אונד מעהל־פּרייז־טאַבעללע.

פֿריכטע	קוואַליטעט פר. העקטאָל.	פּער 100 קילאָגראַממ
ווייצען		
נאָרדאונגאַריש' נייער	74	—.——.—
„ „	75	11.50—11.60
„ „	76	11.70—11.80
„ „	77	11.85—11.90
„ „	78	11.95—12.—
„ „	79	12.10—12.20
„ „	80	12.25—12.35
פּעסטער באָדען	—	—.——.—
„ „	75	12.05—12.15
„ „	76	12.25—12.35
„ „	77	12.45—12.55
„ „	78	12.60—12.65
„ „	79	12.75—12.80
„ „	80	12.85—12.90
טהייס	—	—.——.—
„ „	75	12.15—12.30
„ „	76	12.40—12.50
„ „	77	12.60—12.75
„ „	78	12.95—13.05
„ „	79	13.10—13.15
„ „	80	13.20—13.25
ווייסענבורגער	75	12.15—12.30
„ „	76	12.40—12.50
„ „	77	12.65—12.75
„ „	78	12.95—13.05
„ „	79	13.10—13.15
„ „	80	13.20—13.25

פֿריכטע	קוואַליטעט פר. העקטאָל.	פּער 100 קילאָגראַממ
קאָרן	72	10.40—10.15
גערסטע מאַלץ	62	—.——.—
גערסטע פֿיטטער	62	6.80—6.45
האַפֿער	40	6.30—6.10
קוקורוץ באַנאַטער	75	5.40—5.30
אַנדערער	73	5.30—5.20
הירזע	—	5.80—5.60

[illegible]			פּער 100 קילאָ
	ווייצען	פּער אָקטאָבער	—.—
		„	—.—
		„ פֿריהיאַהר	11.70
	קוקורוץ	„	6,05
	גערסטע	„	—.—
	האַפֿער	„	6,45
	„	„	—.—
	רעפּס	„	—.—

באַללען־מעהל		קר. פל.
נומער 0	דער באַללען צו 100 קילאָגראַממ מיט זאַק	22 20
„ 1		21 60
„ 2		21 —
„ 3		20 40
„ 4		19 60
„ 5		18 40
„ 6		17 —
„ 7		16 —
„ 8		15 20
„ 8½		13 40
שפּיריטוס: [illegible]		31 50
„ „ קאַרטאָפֿפֿעל		31 75

קורז־טאַבעללע פֿאָם 11. יעננער.

געלדקורז	פל.	קר.
זילבער־אַגיאָ	100	—
דוקאַטען	5	56
עסטערייכ־אונגאַרישעס 8 גולדען גאָלד־שטיק (20 פראַנקס)	9	37
נאַפּאָלעאָנדאָר	9	37
דייטשע רייכסבאַנקנאָטען	58	05
20 מאַרקשטיקע	11	60
פּאַפּיער־רובעל	1	22
לאָזע.		
1854־ער 4 פּראָצענטיגע שטאַאַטס־לאָזע	121	75
1860־ער „ גאַנצע	130	—
דעטטא „ האַלבע	135	—
1864־ער לאָזע צו 100 גולדען	172	—
דעטטא „ 50 „	169	50
דאָנאַו־[illegible]	2[illegible]	—
[illegible]־לאָזע	18	90
קרעדיט־לאָזע	178	75
קלאַרי־לאָזע צו 40 גולדען	40	50
דאָנאַו־דאַמפּפֿשיפֿפֿאַהרטס־לאָזע	106	—
אינסבּרוקער לאָזע	24	—
[illegible] לאָזע צו 10 גולדען	17	50
[illegible] לאָזע „ 20 „	19	—
אָפֿנער לאָזע „ 40 „	39	—
[illegible] לאָזע „ 40 „	37	10
רודאָלפֿ־לאָזע „ 10 „	18	50
סאַלם־לאָזע „ 40 „	51	—
זאַלצבורגער לאָזע „ 20 „	22	—
סט.־גענאָיס לאָזע „ 40 „	48	25

לאָזע.	פל.	קר.
[illegible] לאָזע צו 20 גולדען	25	—
טריעסטער לאָזע „ 100 „	126	50
דעטטא „ 50 „	67	—
וואַלדשטיין־לאָזע „ 20 „	33	—
ווינדישגרעץ־לאָזע „ 20 „	38	—
אונגאַרישע פּרעמיען־לאָזע צו 100 גולד.	108	25
[illegible]־לאָזע	107	60
וויענער לאָזע	115	75
ווערטה־פּאַפּיערע		
אונגאַרישע גאָלדרענטע	109	75
אונגאַרישע גרונדענטלאַסטונגען	97	25
טעמעשוואַר־באַנאַטער	94	25
זיעבענבירגישע	95	50
גאַליציישע	98	50
בוקאָווינער	95	50
אונגאַרישע אייזענבאַהן־אַנלעהען	125	50
ווייַנצעהענט־אַבלאָזונגס־אָבליגאַציאָנען	94	75
פֿאַנדבריעפֿע דער אונגאַרישען באָדען־קרעדיט צו 5 איינהאַלב פּראָצענט	101	25
דער אונגאַרישען היפּאָטהעקען־באַנק צו 5½ פּראָצענט	98	—
דער אונגאַרישען אַללגעמיינען באָדען־קרעדיט־אַנשטאַלט צו 5 איינהאַלב פּראָצענט	199	—
דעטטא צו 6 פּראָצענט	105	—
דער פּעסטער קאָממערציאַל־באַנק	101	25
דער אָסטבאַהן	86	25
דער נאָרד־אָסטבאַהן	146	50

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1881. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

יעטצט נאָך, דאס אייערע „נאזע" עהער דיא וואהרהייט זאגט, אלס אייער „קריין". גלייבעט מיר, דאס דורך דאס טויפּ-וואססער אונד דורך דאס קריין אייערע נאזע אום קיין האאר קירצער אָדער קליינער געוואָרדען. איהר ווערדעט עס ניע אבלייגנען קאָננען, דאס איהר איין געבאָרענער יודע זייד!" — דער משומד-גייסטליכע וואר בעשעמט אונד מאכטע זיך אין אללער איילע אויס דעם שטויבע. — נון, וויר גלייבען דענן איך ניכט, דאס איין בערלינער יודע זיך איינרעדעט, זיין יודענטהום דורך דאס האאר-פֿערבען פֿערלייגנען צו קאָננען. מאן קאנן זיך לאנגע דאס האאר שמירען; דיא נאזע ווירד דאדורך אום קיין האאר קליינער אָדער קירצער ווערדען! פֿערבען וויר אונס ניכט! וויר מיססען קיינע „צבועים" זיין. דאס איזט דער רעכטע וועג ניכט, אום דען יודענהעטצערייען צו ענטגעהען!

*) (דען פֿאטער אים גראבע בעשימפּפֿט.) אין בעהל (האָנטער קאָמיטאט) וואָהנטע איין יודישער קויפֿמאנן, נאמענס אדאָלף ראָזענבוים. דיעזער האטטע פֿאָן איינעם בויערן, אנדרעאס באקא, אונד דעססען זאָהן, דריי וועכסעל אויף 40, 50 אונד 90 גולדען, צוזאממען אלזאָ אויף 180 גולדען. פֿאָר צוויי יאהרען שטארב אדאָלף ראָזענבוים. זיין זאָהן, הערמאנן ראָזענבוים, אין דעססען בעזיטץ דיעזע וועכסעל געלאנגטען, קלאגטע דען ערוועהנטען בויער אין אויף איינע וועכסעלשולד פֿאָן 1400, 250 אונד 900 גולדען. דער בויער שריע בים געריכטע נאטירליך, דאס דיא ציפֿפֿערן דער וועכסעל געפֿעלשט ווארדען, דא מאן אויס 40 גולדען 1400, אויס 50 גולדען 250 אונד אויס 90 גולדען 900 גולדען מאכטע. וועהרענד דעם פּראָצעססעס שטארב איך אנדרעאס באקא. אבער זיין אדוואָקאט בעטריעב דיא זאכע מיט גראָססעם אייפֿער פֿאָרט אונד וויעז נאָך, דאס אנדרעאס באקא זיך אונמאָגליך זאָלך' בעדייטענדע סוממען אויסגעליעהען האבען קאָנן. עס לאג נון אויף דער האנד, דאס דיא וועכסעל ווירקליך געפֿעלשט ווארדען. הערמאנן ראָזענבוים נון, דער מיט רעכט איינע פֿערורטהיילונג בעפֿירכטעטע, זאגטע נון: „איך האבע דיעזע וועכסעל פֿאָן מיינעם פֿאטער געערבט. ווענן זיא אלזאָ געפֿעלשט זינד, זאָ בין א י ך אונשולדיג, זאָנדערן וואר מיין פֿאטער איין וועכסעל-פֿעלשער!" דורך דיעזע בעשימפּפֿונג זיינעם פֿאטערס אים גראבע גלייבטע זיך הערמאנן ראָזענבוים רעטטען צו קאָננען. דאָך אין דען געשעפֿטסביכערן דעם פֿערשטאָרבענען אדאָלף ראָזענבוים וואַרען דיא אין רעדע שטעהענדען וועכסעל נור מיט 40, 50 אונד 90 גולדען איינגעטראגען, וואָריים הערפֿאָרגעהט, דאס ניכט ע ר, זאָנדערן עבען ערסט זיין זאָהן הערמאנן ראָזענבוים דיא וועכסעלפֿעלשונג פֿעראיבט האטטע. הערמאנן ראָזענבוים ווארדע צו 4 יעהריגער קערקער-שטראפֿע פֿעראורטהיילט, וועלכעס אורטהייל איך אין דער צווייטען אונד דריטטען אינשטאנץ בעשטעטיגט ווארדע. דיא בעשימפּפֿונג דעס טאָדטען פֿאטערס האט איהן אלזאָ פֿאָן דער שטראפֿע ניכט גערעטטעט. (אין נוממער 2 בראכטען וויר דיא מיטטהיילונג, דאס איין יונגער האנדלונגס-קאָממי, נאמענס קארל ראָזענבוים, אם 2-טען דיעזעס היער אויף דעם יידישען פֿריעדהאָפֿע דורך איינען פּיסטאָלען-שוס איינען זעלבסטמאָרד-פֿערזוך פֿעראיבטע, אונד דאס עס ניכט מאָגליך וואר, פֿאָן דעמזעלבען דיא אורזאכע דיעזעס פֿערצווייפֿעלטען שריטטעס צו ערפֿאהרען. נון איזט דאס טרויריגע געהיימניס גערויסען. קארל ראָזענבוים איזט דער זאָהן דעס פֿערשטאָרבענען אדאָלף ראָזענבוים אונד ברודער דעס פֿעראורטהיילטען הערמאנן ראָזענבוים. דיעזעס פֿאמיליען-אונגליק טריעב דען סאָלידען יונגען מאנן צים זעלבסטמאָרדע. ער עמפּפֿאנד דיעזעס אונגליק אום זאָ מעהר, אלס זיין פֿאטער איינסט זעהר רייך וואר אונד איינע פֿאָרנעהמע ראָללע שפּיעלטע, שפּעטער יעדאָך פֿאסט גענצליך צו גרינדע גינג.) —

נ א כ ט ר א ג.

וויא וויר בערייטס אָבען בעריכטעט האבען, איזט יעטצט איך אונטער דער ניכט-יידישען בעפֿאָלקערונג בערלינס איינע בעדייטענדע בעוועגונג געגען דאס טרייבען דער יודען-פֿיינדע ענטשטאנדען. איבער דיא פֿערזאממלונג דער ארבייטער האבען וויר אויספֿיהרליך בעריכטעט. וויר האבען נור נאָך נאכצוטראגען, דאס אָבגלייך וועהרענד דער בעראטהונגען איינע רוהע-שטאָרונג ניכט שטאטטגעפֿונדען, זיך בים פֿערלאססען דעס זאאלעס, אויף דער שטראסע, דאָך איין קליינער שקאנדאל ערהאָב. עס ווארדען נעמליך אן 7000 בראָשירען פֿערטהיילט, וואָרין דאס פֿאָלק פֿאָר שטאָקער געווארנט ווארדע, דער איין „עזעל בלעמ'ס" איזט; איך לעהרער היניך ווארדע דא שטארק בעשימפּפֿט. דאָך ליעף אללעס אָהנע בלוט-פֿערגיעסען אב.

נאך דער ארבייטער-פֿערזאממלונג ווארדע איך איינע פֿערזאממלונג דער וואהל-מעננער אללער לאנדטאגס-קרייזע בערלינס אבגעהאלטען. אין דיעזער פֿערזאממלונג ערשיענען זעממטליכע 9 דעפּוטירטע בערלינס פֿאָר דער געזאממטהייט איהרער וועהלער. היער וואר אלזאָ דיא בעססערע בירגער-קלאססע בערלינס, וועלכע איהרען יודענפֿריינדליכען ליבעראלען דעפּוטירטען איהר ווייטערעס פֿערטרויען אונד איהרע צושטיממונג קונדגעגעבען. דיא ניין בערלינער דעפּוטירטען נאהמען אם פּרעזידענטען-טיש פּלאטץ. דער עלטעסטע דיעזער דעפּוטירטען ערעפֿפֿנעטע אין קורצער ווירדיגער אנשפּראכע דיא פֿערזאממלונג. ער זאגטע: „דיא בערלינער דעפּוטירטען האבען עס פֿיר איהרע פּפֿליכט געהאלטען, וועגען דערייניגען, וועלכע דיא יודען איהרער בירגערליכען רעכטע בערויבען אונד דאדורך דייטשלאנד צו איינעם ראָהען ווילדען שטאאטע מאכען וואָללען, דיא וואהל-מעננער צו בעריפֿען, אום איבער דיעזע יודען-פֿיינדליכע בעוועגונג איהר אורטהייל אבצוגעבען!"

היערויף ערגריפֿף דער בעריהמטע, אָפֿט ערוועהנטע דר' ווירכאָוו דאס וואָרט; ער זאגטע: „איך בעאנטראגע, דאס דיא געעהרטע פֿערזאממלונג פֿאָלגענדען בעשלוס פֿאססען מאָגע: „דיא הייטיגע 2500 פּערזאָנען צעהלענדע פֿערזאממלונג דער בערלינער וואהלמעננער, דריקט היעמיט איהר בעדויערן אונד איהרע ענטריסטונג דאריבער אויס, דאס אונזערע דייטשע רעזידענץ-שטאדט בערלין זייט איינינער צייט צים פּלאטצע דער יודענפֿערפֿאָלגונגען געמאכט ווארדע, וואָדורך איהר רוף אונד דיא עהרע דער גאנצען דייטשען נאציאָן בעפֿלעקט ווארדען! דיא וואהלמעננער בערלינס ערקלערען זיך אויף דאס ענטשיעדענסטע געגען יעדע פֿערלעטצונג דער אונזערען יידישען מיטבירגערן געוועהרטען רעכטע. וויר אללע זינד איינינג אין דער איבערצייגונג, דאס נור דורך דאס פֿריעדליכע צוזאממענלעבען אללער קאָנפֿעססיאָנען דיא וואָהלפֿאהרט דעס גאנצען רייכעס אונד דער איינצעלנען בירגער געדייהען קאָנן!"

„מיינע הערדען! (זאגטע ווירכאָוו ווייטער) נאָך ניע איזט אן דען גרונדלאגען דער געזעללשאפֿטליכען בירגערליכען אָרדנונג זאָ געריטטעלט וואָרדען, וויא יעטצט. וויר מיססען נון וויססען, אָב דיא בעססערע בירגער-קלאססע בערלינס מיט יענעם ווילדען טרייבען איינפֿערשטאנדען איזט. דיא דעפּוטירטען בערלינס זינד ליבעראל אונד יודענפֿריינדליך אונד דיעזע דעפּוטירטען וואָללען וויססען, אָב עס אייך איהרע וועהלער זינד. (היער ריעף דיא גאנצע פֿערזאממלונג: „קיינער פֿאָן אונס האלט עס מיט דען טאָללען יודענפֿיינדען!") מיינע הערדען! דאס וואָללטע איך עבען וויססען. ניכט נור אים יאהרע 1848, זאָנדערן אייך שאָן אים יאהרע 1812 קאָנגטען היער דיא יודען צו האָהערען שטעללען געלאנגען — אונד יעטצט, צור צייט דער פֿרייהייט, זאָללען וויר דיא יודען איהרער רעכטע בערויבען? מאן זאגט, דאס אין לעטצטערער צייט צו פֿיעל יודען אין דייטשלאנד איינגעוואנדערט זינד. דאס דיעס ניכט וואהר איזט, דאס ווארדע שאָן גאנץ דייטליך בעוויעזען. ווענן האָפֿפּרעדיגער שטאָקער איין עהרענמאנן איזט, זאָ ווערע עס יעטצט זיינע פּפֿליכט, געגען דאס פֿאָן איהם הערפֿאָרגערופֿענע

נערן, וועלכע דיא קאָניגין אומגאבען, וואָרען עבענפֿאללס איינינע אנהענגער דעס גראַפֿען סוסעקס אונד איינינע אנהענגער דעס גראַפֿען לעסטער. בייא דיעזעם צאָרנינען אויסטריטטע דער קאָניגין געגען דען גראַפֿען לעסטער צייגטע זיך אויף דען געזיכטערן דער סוסעקס-פּארטייא איינע בעדייטענדע שאדענפֿריידע. לעסטערס פּארטייא שטאנד דאגעגען בעטראָפֿפֿען דא. גראַף לעסטער זעלבסט שטאנד היער אין טיעפֿסטער דעמוטה אונד וואגטע קיין וואָרט צו זיינער ענטשולדיגונג פֿאָרצובריגנען. ער קאננטע דיא לוינע דער קאָניגין גאר צו גוט אונד וואוסטע, דאס זיא יעדע איינשפּראכע נור נאָך מעהר רייצע. ער האנדעלטע דאהער זעהר קלוג, דענן עס וואר וואָהל דיא אבזיכט דער קאָניגין, איהן צו דעמיטהיגען, ניכט אבער איהן אין אונגנאדע פֿאללען צו לאססען. אלס נון עליזאבעטה איהרע הערישערווירדע אלס קאָניגין געצייגט, בעגאנן זיא נון אלס וו י י ב דיא קרענקונג צו פֿיהלען, דיא זיא איהרעם גינסטלינגע, נעמליך דעם גראַפֿען לעסטער, צוגעפֿיגט האטטע. איהרעס שאַרפֿען בליקע ענטגינג דיא שאדענ-פֿריידע ניכט, דיא אויף דען געזיכטערן דער אנהענגער דעס גראַפֿען סוסעקס אויסגעדריקט וואר, אונד עס לאג דורכאויס ניכט אין איהרער פּאָליטיק, דער איינען פּארטייא איינען ענטשיעדענען זיעג איבער דיא אנדערע צו גאָננען.

נאָך קורצעם בעדענקען וואנדטע זיך דיא קאָניגין אן דען גראַפֿען סוסעקס אונד זאגטע דיעזעם עבענפֿאללס צאָרניג: „וואס איך צו דעם מילאָרד פֿאָן לעסטער זאגטע, זאגטע איך אויך צו אייך, גראַף פֿאָן סוסעקס. מיססעט איהר דענן דורכאויס אם האָפֿע פֿאָן ענגלאנד מיט איינער איינינען בעוואפֿפֿנעטען פּארטייא איינהערשטאָלצירען?"

גראַף סוסעקס בעגינג נון דיא אונקלוגהייט, פֿאָלגענדעס צו ערווידערן: „מאיעסטעט! מיינע אנהענגער זינד וואָהל איינסט בעוואפֿפֿנעט געגען אייערע פֿיינדע אין דען קריעג געצאָגען, וואָ זיא איהר בלוט פֿיר אייערע מאיעסטעט פֿערגאָססען, אונד דען יענער צירט אויך דאס טראגען דער וואפֿפֿען . . . ."

סוסעקס וואָללטע דאמיט דער קאָניגין צו פֿערשטעהען געבען, דאס ער אונד זיינע פּארטייא, דורך דערען זיעגע דיא קאָניגין איהרען טהראָן בעהויפּטעטע, ניכט מיט וואָלבער גערינגשעטצונג בעהאנדעלט ווערדען דירפֿען. דיעזע אייסערונג רייצטע יעדאָך דיא קאָניגין אויסעראָרדענטליך; צאָרניג ערהאָב זיא זיך פֿאָם טהראָנע אונד שריע: „גראַף סוסעקס! וואָללט איהר היער מיט מיר דיספּוטירען? איהר שיינט צו רעכטהאבעריש צו זיין! איך גלייבע, איהר וואָללטעט אייך פֿאָם גראַפֿען לעסטער איין ביישפּיעל נעהמען אונד פֿאָן איהם יענעם בעשיידענע שוויינען לערנען, ווענן איהר פֿאָן אונס געטאדעלט ווערדעט! איך זאגע אייך, מילאָרד, מיין פֿאטער אונד אויך מיין גראָספֿאטער דולדעטען עס ניכט, דאס איהרע מיניסטער מיט זאָלך' בעוואפֿפֿנעטעם געפֿאָלגע איינהערציעהען זאָללען! גלייבט איהר עטווא, דאס ווייל איך איינע הויבע טראגע, ווייל איך איין ווייב בין, ווערדע איך מיין סצעפּטער אין איינע שטריק-נאדעל פֿערוואנדעלן! איך זאגע אייך: קיין קאָניג אויף דער וועלט ווירד וועניגער דולדען, דאס דורך איבערמיטהיגע געוואלט זיין האָף בעלעסטיגט, זיין פֿאָלק אונטערדריקט אונד דער פֿריעדע דעס רייכעס געשטאָרט ווערדע, אלס ד י א, וועלכע יעטצט צו אייך רעדעט!"

יעטצט וואנדטע זיך דיא קאָניגין אן דיא ביידען גראַפֿען אונד זאגטע אין בעפֿעהלענדעם טאָנע: „מילאָרד פֿאָן לעסטער, אונד איהר, מילאָרד פֿאָן סוסעקס; איך בעפֿעהלע אייך, פֿריינדשאַפֿטליך מיט איינאנדער צו זיין, אָדער בייא דער קראָנע, דיא איך טראגע, זאָללט איהר איינע פֿיינדין אין מיר פֿינדען, דיא פֿיר אייך ביידע מעכטיג גענוג זיין ווירד!"

„גנעדיגסטע קאָניגין! (ערווידערטע דעמיטהיג גראַף לעסטער) איהר, דיא איהר זעלבסט דיא קוועללע דער עהרע זייד, וויססעט עס אם בעסטען, וואס זיך מיט מיינער עהרע פֿערטראגט! איך שטעללע מיינע עהרע צו אייערער פֿערפֿיגונג אונד זאגע נור זאָפֿיעל, דאס דיא פֿערהעלטניססע, אין וועלכען איך אין לעטצטערער צייט צו מילאָרד פֿאָן סוסעקס שטעהע, ניכט פֿאָן מ י ר הערבייגעפֿיהרט ווארדען, אונד דאס ער קיינען גרונד האטטע, מיך פֿיר זיינען פֿיינד צו האלטען, ביז ער מיר שווערעס אונרעכט צוגעפֿיגט האט!"

„וואס מיך בעטריפֿפֿט, גנעדיגע קאָניגין (ענטגעגנעטע ווידער גראַף סוסעקס), זאָ איזט מיר דער וויללע אייערער מאיעסטעט בעפֿעהל! דאָך ווירדע איך וואָהל דאמיט צופֿריעדען זיין, ווענן מילאָרד פֿאָן לעסטער אָפֿפֿען זאגען ווירדע: וואָמיט איך איהם, וויא ער זאגטע, זאָ גראָסעס אונרעכט צוגעפֿיגט האבע, דא ניע איין וואָרט איבער מיינע ליפּפּען קאם, וועלכעס איך ניכט בערייט ווערע, מיט מיינער עהרע צו רעכטפֿערטיגען."

„מילאָרד'ס! (ריעף דיא קאָניגין) דער אוידיענץ-זאאל איזט קיין פּלאטץ פֿיר איינע דיספּוטאציאָן. אונד ווענן איהר אייך ניכט מעסיגען קאָננעט, זאָ ווערדען וויר מיטטעל פֿינדען, אייך ענג גענוג איינצושליעסען."

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

* (שטארקע בעוועגונגען גע-
גען דיא יודענפֿיינדליכען העט-
צערייען.) אוים בערלין ווירד טעלעגראפֿירט:
דיא יודענהעטצערייען האבען ענדליך דיא אנשטענ-
דיגען אונד געבילדעטען טהיילע דער דייטשען בע-
פֿאָלקערונג צו געגענשריטטען געגען דיעזעם פֿער-
דערבליכע טרייבען איינגעריטטעלט. פֿאָר אללעם
זינד עס אללע פֿאָרטשריטטס- אונד פֿרייהייטס-
פֿריינדליכען לאנדטאגס-דעפּוטירטען, דיא אם 12.
דיעזעם איינע גראָסע פֿערזאממלונג אבהיעלטען,
אום איבער דיא געאייגנעטען שריטטע צו בערא-
טהען, וועלכע געגען דיא אונפֿערבעססערליכען
יודענ-העטצער אונטערנאָממען ווערדען מיסטען.
זיא זאהען זיך היעצו פֿעראנלאסט, וויל נאמענטליך
דאס פֿאָלק איבער דיא שעדליכקייט דער יודענ-
העטצערייען איינגעקלערט ווערדען מוס. — נאָך
וויכטיגער אבער אלס זעלבסט דיא דורך דיא
פֿרייהייטליכען דעפּוטירטען איינבערופֿענע פֿער-
זאממלונג, איזט איינע אם 11-טען דיעזעס אבענדס
אבגעהאלטענע פֿערזאממלונג דער ארבייטער צו
גונסטען דער יודען. בעקאננטליך שטיטצטע זיך יא
דיא שטאָקער'שע באנדע אויף דיא ארבייטער-פּאר-
טייא. זיא רעכנעטע דארויף, דיא ארבייטער געגען
דיא רייכען יודישען פֿאבריקאנטען אונד קייפֿלייטע
מיט גוטעם ערפֿאָלגע העטצען צו קאָננען. נון פֿער-
אנשטאלטעטען דיא הויפּטפֿיהרער דער בערלינער
ארבייטער איינע פֿערזאממלונג, אן דער איבער 3000
ארבייטער טהיילנאהמען. טויזענדע פֿאָן ארבייטערן
שטאנדען אויסערהאלב דעס פֿערזאממלונגס-זאא-
לעס, וויל דיעזער זיא ניכט אללע פֿאססען קאָננטע.
איין טישלער-מייסטער, נאמענס בעק, פֿיהרטע דען
פֿאָרזיטץ. איין פֿאבריקס-ארבייטער, נאמענס עוואלד,
איין אייסערסט געבילדעטער מאנן, וואורדע צום
שריפֿטפֿיהרער געוועהלט. וועלכער דענן אויך אין
זעהר שאָנען וואָרטען דען צוועק דיעזער פֿער-
זאממלונג אויסאיינאנדערזעטצטע. ער זאגטע אונ-
טער אנדערעם: „דיא זייט מאָנאטען בעטרייבענען
יודענ-העטצען גערייכען דעם גאנצען דייטשען רייכע
צור שמאך. דיא הויפּט-שמאך בעטריפֿפֿט יעדאך
אונס ארבייטער. דיא וועלט גלייבט נעמליך, דאס עבען
דיא ארבייטער-פּארטייא עס זייא, וועלכע שטאָקער
אין זיינען יודענפֿיינדליכען וויהלערייען אם מייסטען
אונטערשטיטצט. וויר ארבייטער קאָממען אין דער
גאנצען וועלט הערום. הייטע זינד וויר היער, אין
דען נעכסטען טאגען שאָן קאָנן איין טהייל פֿאָן
אונס אין ענגלאנד, איין אנדערער טהייל וויעדער
אין פֿראנקרייך אָדער אין איטאליען ארבייט זוכען.
ווארום זאָללטע מאן אבער איבעראלל אין אונס
„ראָהע יודענפֿיינדע" ערבליקען, דיא נור אויף רויב
אונד פּלינדערונג אויסגעהען? וויר ערקלערען דא-
הער אללע פֿייערליך, דאס וויר אללע יודענפֿיינדלי-
כען אומטריעבע, אלס איינע פֿערלעטצונג דעס רעכ-
טעס אונד דער גערעכטיגקייט, אויפֿס שערפֿסטע
פֿערדאממען. וויר פֿאָרדערן היעמיט אללע אונזערע
געזיננונגס-גענאָססען אויפֿס נאכדריקליכסטע אויף:
ביא דען נעכסטען דעפּוטירטענ-וואהלען קיינען
קאנדידאטען צו וועהלען, בעפֿאָר ער דאס פֿייער-
ליכע פֿערשפּרעכען אבגעלעגט, געגען דיא שאפֿפֿונג
אירגענד וועלכער בעשרענקענדען געזעטצע געגען
דיא יודען צו שטיממען!" — דיעזע אנשפּראכע
וואורדע מיט איינעם טויזענדשטיממיגען בייפֿאללס-
שטורם איינגענאָממען. גלייכצייטיג וואורדע אויך
דער איינשטיממיגע בעשלוס געפֿאסט, דיעזע ער-
קלערונג געגען דיא יודענפֿיינדליכען אומטריעבע
אונד צו גונסטען דער יודען אין אללען בלעטטערן
צו פֿעראָפֿפֿענטליכען. עס בעפֿאנדען זיך צאהלרייכע
פּאָליציי-מעננער אים זאאלע, וויל מאן שקאנדאלע
אונד שלעגערייען בעפֿירכטעטע. דאָך האטטע דיא
פּאָליצייא קיינע פֿעראנלאססונג, אויך נור איינמאל
איינצוגרייפֿען, דא קיינע רוהע-שטאָרונג שטאטט-
פֿאנד. עס פֿיעל פֿאָן קיינער זייטע איין יודענפֿיינד-
ליכעס וואָרט. היעמיט האט שטאָקער דיא הויפּט-
שטיטצע פֿערלאָרען, דא ער ביזהער מיט אללער
זיכערהייט עבען אויף דיא קרעפֿטיגסטע אונטער-
שטיטצונג זייטענס דער ארבייטער גערעכנעט האט-
טע. — אויך אין פּרייסיש-פּאָלען האט זיך איינע
שטארקע בעוועגונג געגען דיא יודענ-העטצערייען
קונד געגעבען. היער איזט עס דאס „קאָנזיסטאָרי-
אום" (אָבערסטע קירכענ-בעהאָרדע), וועלכע דיא
זאכע אין דיא האנד ניממט. זיא האט נעמליך אן
אללע גייסטליכען איינען בעפֿעהל ערלאססען, דאס
זיא עס ניכט וואגען דירפֿען, אן דען יודענפֿיינדליכען
אומטריעבען זיך צו בעטהייליגען, דא עס ניכט נור
איין בירגערליכעס, זאָנדערן אויך איין רעליגיאָזעס
פֿערברעכען איזט, דען פֿריעדען אונטער דען
שטאטס-בירגערן דער פֿערשיעדענען קאָנפֿעס-
סיאָנען צו שטאָרען." — זאָ וויט דיא ערפֿרייליכען
טעלעגראפֿישען דעפּעשען אוים בערלין. עס איזט
וואהרהאפֿט דאָפּפּעלט ערפֿרייליך, ווענן אויך יענע
בירען קלאססען, אונטער רענען דער יודענהאס
דאָך צומייסט הייטמיש צו זיין שיינט, זיך געגען דיא
יודענ-העטצערייען אויסשפּרעכען. ווענן נעמליך
דיא ארבייטער אונד דיא גייסטליכקייט פֿאָן שטא-
דט אונד זיינען געזיננונגס-גענאָססען אין זאָ פֿיי-
ערליכער ווייזע זיך לאָז-זאגען, זאָ גלייבען וויר, דאס
דיא געפֿאהר, וועלכע דען יודען דייטשלאנדס דראָה-
טע, מיט גאָטטליכער הילפֿע זאָ ציעמליך אים פֿער-
שווינדען בעגריפֿפֿען איזט.

" (בלאָנדע אונד ברוינע.) איין
בערלינער ציישונגס-שרייבער בעריכטעט אן איין
פּאריזער בלאטט איבער דיא יודענהעטצערייען אונד
טהיילט אינטער אנדערעם אויך פֿאָלגענדעס מיט:
„אלס דיא איראָפּעער דען קאמפֿף געגען דיא אור-
איינוואָהנער אמעריקאס בעגאננען, דא שפּראך מאן
נור פֿאָן דען קעמפֿפֿען צווישען דען „ווייסען" אונד
„קופּפֿער-ראָטהען". אונטער „ווייסען" פֿערשטאנד
מאן נעמליך דיא איראָפּעאישען איינדרינגלינגע, אונ-
טער דען „קופּפֿער-ראָטהען" הינגעגען פֿערשטאנד
מאן דיא פֿריהערע בעפֿאָלקערונג אמעריקאס, וועל-
כע ווירקליך איינע קופּפֿער-ראָטהע הויט-פֿארבע
האטטע. אין גלייכער ווייזע שפּריכט מאן יעטצט
אין בערלין נור פֿאָן דעם קאמפּפֿע דער „בלאָנדען"
געגען דיא „ברוינען". דיא דייטשע בעפֿאָלקערונג
האט יא בעקאננטליך בלאָנדעס האאר, וועהרענד
דיא מייסטען יודען אללער שטאאטען ברוינעס אָדער
שווארצעס האאר האבען. פֿיעלע יודען פֿערבען נון
איהרע האארע בלאָנד, דאמיט מאן איהרע יידישע
אבשטאממונג ניכט ערקעננע!" וויר בריגגען דיעזע
נערדישע מיטטהיילונג בלאָס דעסהאלב, וויל זיא
„קאָמיש" איזט. אן דעם גאנצען איזט זיכער קיין
וואהרעס וואָרט. קיין יודע ווירד זאָ דומם אונד זאָ
כאראקטערלאָז זיין, אום זיך דורך דאס פֿערבען
דער האארע אונקעננטליך צו מאכען. איבריגענס
האט יא דער יודע בעשטיממטע געזיכטס-ציגע, אן
דענען יעדער איהן ערקעננען ווירד, ווענן ער זיך
אויך טויזענדמאל דאס האאר פֿערבט. עס עראינ-
נערט אונס דיעס אן פֿאָלגענדע אנעקדאָטע: איין
מאָנארך מאכטע איינסט איינע רייזע נאך ירושלים
אונד האטטע אין זיינער בעגלייטונג איינען גייסטלי-
כען, דער איינענטליך איין געטויפֿטער יודע וואר.
איינעם טאגעס מאכטע נון דיעזער משומד-גייסטלי-
כע איינען שפּאציער-גאנג אין דען גאססען דער
היילינען שטאדט. דא קאמען איהם אבער עבען
מעהרערע יודען ענטגעגען. איינער דערזעלבען, איין
רעכט פֿפֿיפֿפֿיגער מענש, איילטע אויף דען משומד-
גייסטליכען צו, אונד רייכטע איהם דיא האנד מיט
דען וואָרטען: „שלום עליכם ר' קריב!" דער משומד-
גייסטליכע צאָג זיינע האנד שנעלל צוריק אונד דייי-
טעטע אויף זיינע ברוסט מיט דען וואָרטען הין:
„וואס וואָללט איהר דענן, זעהעט איהר דענן ניכט,
דאס איך איין קרייץ אן דער ברוסט האבע אונד
דאס איך קאטהאָלישער גייסטליכער בין!" דער
פֿפֿיפֿפֿיגע יודע ליעס זיך ניכט איינשיכטערן אונד
זאגטע: „איך מוס איהנען זאגען, דאס מיר דיא זאכע
עטוואס „קוריאָז" פֿאָרקאָממט. בליקע איך אויף
אייערע ברוסט, דא ערשיינט איהר מיר וועגען דעם
קרייצעס ווירקליך אלס קאטהאָליק; בליקע איך
יעדאָך אויף אייערע לאנגע נאזע, דא ער-
שיינט איהר מיר אלס יודע. דא איך אלס יודע
אן דאס קרייץ ניכט גלייבע, זאָ שיינט מיר איך

פֿאָללעטאָן.

צוויא שוועסטערן.

(66-טע פֿאָרטזעטצונג.)

טרעססיליאן אונד בלונט וואַרען אים בעגריפֿפֿע, מיט
דעם גראפֿען סוסעקס עבענפֿאללס אין דען אודיענצ-זאאל
צו טרעטען, אבער דער האָפֿ-צערעמאָניענ-מייסטער היעלט
איהנען דען שווארצען שטאב ענטגעגען אלס צייכען, דאס
נור דער גראף איינטרעטען דירפֿע, ניכט אבער אויך זיינע
בעגלייטער. צו דעם יונגען וואלטער אבער זאגטע ער: „איהר
מיין הערר, דירפֿעט יא איינטרעטען!" וואלטער בענוטצטע
פֿריידיג דיעזע ערלויבניס אונד טראט מיט דעם גראפֿען סו-
סעקס אין דען אודיענצ-זאאל.

אלס גראף לעסטער זאה, דאס מאן דען יונגען וואל-
טער, אלס בעגלייטער דעס גראפֿען סוסעקס יא הינייגנע-
לאססען האטטע, זאָ זאגטע ער נאנין לויט צו ווארנייא:
„זאָ קאָממע אויך דוא מיט מיר הינייו!" פּלאָטצליך אבער
היעלט דער האָפֿ-צערעמאָניענ-מייסטער דען שווארצען שטאב
דעם ווארנייא ענטגעגען; דער הייסבליטיגע לעסטער גע-
ריעטה היעריבער אין אויסעראָרדענטליכען צאָרן; ער שריע
דען האָפֿ-צערעמאָניענ-מייסטער מיט דען וואָרטען אן: „רע-
שפּעקט פֿאָר מיר, וויססעט איהר, ווער איך בין אונד דאס
דיעזער מיין פֿריינד אונד בעגלייטער איזט?"

„„מילאָרד! איהר ווערדעט מיר פֿערצייהען! (זאגטע דער
האָפֿ-צערעמאָניענ-מייסטער מיט פֿעסטער שטיממע) איך
מוס מיך נור נאָך דעם שטרענגען בעפֿעהלע איהרער מא-
יעסטעט ריכטען.""

„עס איזט אייערע איינענע פּארטייליכקייט (ריעף
לעסטער) וויא וואגט איהר, מיר דיעזען שימפֿף
אנצוטהון, דא איהר דאָך יעטצט עבען איינען בעגלייטער
דעס גראפֿען סוסעקס יא איינגעלאססען! דוא ביזט איין אונ-
דאנקבארער בובע. נור מיר האסט דוא יא דיעזע שטעללע
צו פֿערדאנקען, ווער דיך ערהאָב, קאנן דיך אויך וויעדער
שטירצען! דוא ווירסט ניכט לאנגע מיט דיינער ווירדע
גראָס טהון!"

דיעזע דראָהונג געגען דען האָפֿ-צערעמאָניענ-מייסטער
שפּראך לעסטער געגען זיינע געוואָהנליכע קלוגהייט אונד
פֿאָרזיכט מיט לויט שרייענדער שטיממע אויס, טראט דאנן
אין דען אודיענצ-זאאל אונד מאכטע זיינע עהר-ערביעטיגע
פֿערביינונג פֿאָר דער קאָניגין, וועלכע פֿאָן דען מיטגליע-
דערן דעס האָהען אדעלס אונד דען שטאאטסמעננערן אומ-
געבען וואר. זיא זאס אויף דעם טהראָנע, אום פֿאָן דאָרט
אויס דיא הולדיגונגען איהרער אונטערטהאנען צו עמפּפֿאנ-
גען. גנעדיג ערווידערטע דיא קאָניגין דיא עהרפֿורכטספֿאָל-
לע בעגריסונג דעס גראפֿען לעסטער, זיא בליקטע באלד
אויף לעסטער, באלד אויף סוסעקס, אלס ווערע זיא אים
בעגריפֿפֿע, אן ביידע איינע אנשפּראכע צו האלטען. —

פּלאָטצליך טראט דער האָפֿ-צערעמאָניענ-מייסטער,
דער דען שימפֿף אונד דיא דראָהונג דעס גראפֿען לעסטער
ניכט פֿערשמערצען קאָננטע, פֿאָר דיא קאָניגין, קניעטע דא
ניעדער אונד זאגטע: „ערהאבענע קאָניגין! איך קאָממע,
אום צו פֿראגען, אָב איך ביי אויסאיבונג מיינעס אמטעס
דען בעפֿעהלען אייערער מאיעסטעט אָדער דענען דעס
גראפֿען פֿאָן לעסטער צו געהאָרכען האבע? דיעזער גראף
האט מיר אָפֿפֿענטליך מיט איינער אונגנאדע געדראָהט אונד
מיך מיט אונגעביהרליכען רעדען בעשימפֿפֿט, וויל איך
זיינעם בעגלייטער אין פֿאָלגע דער אויסדריקליכען בעפֿעה-
לע אייערער מאיעסטעט דען איינטריטט פֿערוויגערטע."

דיא קאָניגין וואורדע בלאס פֿאָר צאָרן, דענן זיא
וואר יעהצאָרניג וויא איהר פֿאטער היינריך; זיא ווענדעטע
זיך מיט זאָלך שטרענגעם בליקע געגען לעסטער, פֿאָר וועל-
כעם ער אונד זיינע אנהענגער ערבלייכטען. „הימטעל אונד
ערדע! (ריעף זיא) וואס האט דיעס צו בעדייטען! גראף
לעסטער! וויר האבען אויך צו דיעזער האָהע ערהאָבען,
דאָך געשאה עס ניכט דארום, דאס איהר היער דער הערר-
שער פֿאָן ענגלאנד זיין זאָללעט! ווער גאב אויך דיא ער-
לויבניס, אונזערען בעפֿעהלען צו ווידערשפּרעכען אָדער
אויך געגען אונזערע בעאמטען איינצושרייטען? אן דיעזעם
האָפֿע זאָ וויא אים גאנצען רייכע זאָלל עס נור איינע
הערשערין, אבער קיינען הערישער געבען! (עליזאבעטה
וואָללטע בעקאננטליך עבען אוים דיעזעם גרונדע ניכט היי-
ראטהען, דאמיט זיא מיט איהרעם מאננע ניכט דיא הערר-
שאפֿט טהיילען מיססע!) לעסטער! זעהט דארויף, דאס מיי-
נעם צערעמאָניענ-מייסטער ביא דער אויסאיבונג זיינעס אמ-
טעס קיין לייד געשעהע! דענן זאָ וואהר איך איינע גע-
קראָנטע קאָניגין בין, איך מאכע אויך אויף דאס שטרענגס-
טע דאפֿיר פֿעראנטוואָרטליך. — געהט! (זאגטע זיא יעטצט
צום צערעמאָניענ-מייסטער) איהר האבט אלס איין רעכט-
שאפֿפֿענער מאנן אונד אלס איין טרייער אונטערטהאן גע-
האנדעלט!" —

דער האָפֿ-צערעמאָניענ-מייסטער קיססטע דיא איהם
דארגערייכטע האנד דער קאָניגין, פֿאָלל פֿריידיגען ערשטוי-
נענס איבער דען גליקליכען ערפֿאָלג זיינער איינענען קיהנ-
הייט. אונטער דעם האָהען אדעל אונד דען שטאאטס-מענ-